
A N N A L E S
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN – POLONIA

VOL. LI, 5

SECTIO H

2017

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie. Wydział Finansów i Prawa

PIOTR SOŁTYK

piotr.soltyk@uek.krakow.pl

*Kary związane z naruszeniem dyscypliny finansów publicznych
jako instrument optymalizacji procesów gospodarowania środkami
pieniężnymi samorządu terytorialnego (na przykładzie RIO w Kielcach)*

Penalties Related to Cases of Violation of Public Finance Discipline as an Instrument
of Improving Management of the Funds of Local Government Unit
(on the Example of the Regional Audit Chamber in Kielce)

Słowa kluczowe: regionalna izba obrachunkowa; dyscyplina finansów publicznych; samorząd terytorialny; gospodarowanie środkami publicznymi

Keywords: regional audit chamber; discipline of public finances; local government; management of public funds

Kod JEL: H61; H83; H72

Wstęp

W demokratycznym państwie gospodarka środkami publicznymi – będąca podmiotem władzy publicznej i formą organizacyjną danej społeczności – oparta jest na regulacjach prawnych i zasadach budżetowych [por. Chojna-Duch, 2003, s. 232]. Efektywne działanie gospodarki finansowej w jednostkach samorządu terytorialnego (JST) zdeterminowane jest respektowaniem reguł budżetowych, które zostały wyraźnie ustalone w przepisach ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych oraz w licznych aktach wykonawczych.

Ignorowanie regulacji prawa i reguł budżetowych kształtujących gospodarowanie publicznymi środkami pieniężnymi powoduje w konsekwencji naruszenie ładu finansów publicznych, co zazwyczaj prowadzi do wymierzenia sankcji. W strukturze systemu odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych jednym z rodzajów komisji orzekających w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych są Regionalne Komisje Orzekające (RKO).

Zasadniczym celem niniejszego artykułu jest próba ukazania znaczenia RKO przy Regionalnej Izbie Obrachunkowej w Kielcach w kontekście poprawy gospodarowania publicznymi środkami pieniężnymi JST. Do realizacji tak założonego celu przeprowadzono analizę danych pochodzących ze sprawozdań Głównej Komisji Orzekającej w sprawach o Naruszenie Dyscypliny Finansów Publicznych za lata 2011–2015. Dokonano także przeglądu literatury naukowej, regulacji prawnych i orzeczeń GKO.

1. Zakres pojęciowy i normy dyscypliny finansów publicznych

Jednostki sektora finansów publicznych, prowadząc gospodarkę finansową i udzielając zamówień publicznych, są zobowiązane do przestrzegania wielu rygorów określonych przez przepisy prawa [Walczak, 2012, s. 296]. Niektóre dysfunkcje, wynikłe z nierespektowania tych rygorów, mogą spowodować wystąpienie przesłanek skutkujących naruszeniem dyscypliny finansów publicznych. Z uwagi na grożące konsekwencje prawne sprawy dotyczące dyscypliny finansów publicznych są złożone pod względem prawnym i w zdecydowanej większości powodują wymierzenie obwinionemu określonej sankcji. W polskim prawie finansowym nie została sformułowana legalna definicja terminu „dyscyplina finansów publicznych”. Warto zatem przybliżyć znaczenie pojęcia „dyscyplina”, co pozwoli szerzej spojrzeć na ten szczególny rodzaj odpowiedzialności w systemie finansów publicznych.

W ujęciu podanym przez *Słownik współczesnego języka polskiego* termin „dyscyplina” oznacza „podporządkowanie przepisom, zasadom, regułom postępowania” [Dunaj (red.), 2000, s. 212]. Do celów niniejszego opracowania najbardziej przydatna okazała się definicja, według której „dyscyplina” to „przestrzeganie wszelkiego rodzaju norm prawnych, które obowiązują jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych, co do zasady i trybu dokonywania wydatków budżetowych oraz pobierania dochodów” [por. Gajl, 1993, s. 155]. Z kolei W. Ziółkowska [2012, s. 318] wskazuje, że „dyscyplina, w potocznym ujęciu, oznacza zawsze obowiązek podporządkowania się określonym regułom postępowania”.

Należy zwrócić uwagę, że pomimo istniejących w piśmiennictwie prawnoustrojowym licznych definicji terminu „dyscyplina finansów publicznych” kontekst znaczenia tego słowa prowadzi do ogólnego wniosku, zgodnie z którym nierespektowanie określonych reguł usankcjonowanych regulacjami prawa – przede wszystkim w trakcie procesów obejmujących gromadzenie dochodów, dokonywanie wydatków,

zaciąganie zobowiązań – może spowodować niekorzystne skutki prawne dla osób odpowiedzialnych za gospodarkę finansową oraz upoważnionych pracowników.

Fundamentalnym aktem prawnym normującym zasady i zakres odpowiedzialności za naruszenie ładu systemu finansów publicznych jest ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Wspomniana ustawa wylicza określone zasady, według których przeprowadzane jest postępowanie w sprawach naruszeń dyscypliny. Podstawowe zasady obejmują [Lipiec-Warzecha, 2012, s. 305]:

- odpowiedzialność za czyn o znamionach określonych w ustawie (określoność czynu),
- niedziałanie prawa wstecz,
- odpowiedzialność za czyn zawiniony.

Pierwsza wymieniona norma wyraźnie wskazuje, że czyn naruszający dyscyplinę finansów publicznych musi być określony w ustawie, a odpowiedzialność ponosi osoba, która popełniła ten czyn. Najlepiej potwierdzają ten argument słowa z uzasadnienia do orzeczenia GKO z dnia 2 września 2010 r., w którym organ ten podkreślił, że „nie ma możliwości prawnych rozszerzenia odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych na inne czyny niż penalizowane w ustawowym katalogu” [Lipiec-Warzecha, 2012, s. 308].

Kolejna zasada głosi, że prawo nie działa wstecz – *lex retro non agit*. Na potwierdzenie tej fundamentalnej normy, stanowiącej podłoże kultury prawnej demokratycznego państwa, można zacytować orzeczenie RKO z dnia 25 października 2011 r., w którym Komisja podkreśliła, że „nie można pociągnąć do odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych osoby, której działanie lub zaniechanie nie stanowiło takiego naruszenia, w świetle przepisów obowiązujących w czasie takiego działania albo zaniechania”. Ostatnia zasada, tj. odpowiedzialność za czyn zawiniony, uwarunkowuje dochodzenie odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych pod warunkiem przypisania określonej winy w czasie popełnienia przesłanek ustalonych w ustawie z dnia 17 grudnia 2004 r.

2. Zakres podmiotowy odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych

Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych ponosi osoba, która czynu tego się dopuściła lub wydała polecenie jego wykonania, bez względu na to, czy czyn ten był umyślny czy nieumyślny [Ziółkowska, 2012, s. 318]. Wprowadzona w 2011 r. nowelizacja ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych oraz niektórych innych ustaw [Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych oraz niektórych innych ustaw] zmieniła w istotny sposób zakres podmiotowy odpowiedzialności [zob. szerzej: Sołtyk, 2017, s. 1306–1307]. W wyniku

wprowadzonych zmian odrębnie został uregulowany zakres podmiotowy odpowiedzialności odnoszący się do środków, które pochodzą z budżetu Unii Europejskiej.

Nowelizacja ustawy zmienia ukonstytuowanie zakresu podmiotowego odpowiedzialności [Surówka, Winiarz, 2007, s. 440]. W dyspozycji art. 4a ustawy wyraźnie została poszerzona odpowiedzialność na osoby zobowiązane lub upoważnione do działania w imieniu podmiotu, któremu odrębną ustawą lub na podstawie umowy czy porozumienia powierzono określone zadania związane z realizacją programu finansowanego z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.

3. Rodzaje i funkcje kar za naruszenie dyscypliny finansów publicznych

Uporczywe łamanie przepisów prawa normującego porządek finansów publicznych może w konsekwencji doprowadzić do wymierzenia wobec obwinionego sankcji w postaci kary za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Zamknięty katalog kar został określony w art. 31 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. Nie jest to katalog obszerny, ponieważ ustawodawca przewidział w nim następujące rodzaje kar:

- upomnienie,
- nagana,
- kara pieniężna,
- zakaz pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi.

Wykorzystanie całego katalogu kar wobec obwinionego z punktu prawnego jest niemożliwe. Może bowiem wystąpić sytuacja, w której obwinionemu zarzucanych jest kilka naruszeń czynów dyscypliny finansów publicznych, lecz organ orzekający może wymierzyć tylko jednego rodzaju sankcję. Organ orzekający podejmuje decyzję o wymiarze danej kary według swojego uznania, uwzględniając przy tym stopień szkodliwości zarzucanego czynu dla ładu finansów publicznych. O wyborze danego rodzaju kary przesądza ciężar gatunkowy czynu i stopień winy.

Na pierwszym miejscu w katalogu została ulokowana kara upomnienia. Jest ona najbardziej łagodna, gdyż w porównaniu do innych nie skutkuje poważnymi konsekwencjami. Może być wymierzona jedynie w przypadku, gdy stopień szkodliwości naruszenia dyscypliny finansów publicznych jest nieznaczny. Bardziej dotkliwe dla obwinionego są pozostałe kary. W przypadku skazania karą nagany lub karą pieniężną, oprócz skutków wynikających z naruszenia dyscypliny finansów publicznych, dodatkowo wobec skazanego mają zastosowanie jednocześnie sankcje określone w odrębnych przepisach, przejawiające się ujemną lub negatywną oceną kwalifikacyjną. Najbardziej srogą i zarazem dotkliwą karą, jaką może Komisja wymierzyć obwinionemu, jest kara zakazu pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi.

W przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie można, biorąc pod uwagę rodzaj i okoliczności naruszenia lub właściwości i warunki osobiste sprawcy naruszenia dyscypliny finansów publicznych, wymierzyć karę łagodniejszego

rodzaju, a nawet odstąpić od jej wymierzenia [Walczak, 2012, s. 310]. Najbardziej łagodną karą, często wymierzaną przez komisje orzekające, jest upomnienie. Może być ono zastosowane tylko wówczas, gdy stopień szkodliwości dla ładu finansów publicznych jest nieznacny.

Kary za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, oprócz funkcji represyjnej, spełniają zarazem funkcję prewencyjną. Funkcja zapobiegawcza realizowana jest przede wszystkim przez poszanowanie przepisów prawa tak, aby skutecznie w przyszłości zniwelować ryzyko wystąpienia przesłanki skutkującej dyscypliną budżetową.

Funkcja profilaktyczna w dużej mierze uzależniona jest od aktywnej postawy samych decydentów, gdyż od podejmowanych przez nich decyzji oraz posiadanych umiejętności organizacyjnych w znacznym stopniu zależy to, w jaki sposób zostanie ukształtowany system mechanizmów kontroli, w szerszym znaczeniu tworzący w JST koncepcję kontroli zarządczej. Warto także wspomnieć o funkcji edukacyjnej kary. Jej fundamentalnym celem jest zwiększanie wśród decydentów i personelu pracowniczego w szczególności poziomu wiedzy merytorycznej w kontekście legalnego zarządzania gospodarką finansową. Można także założyć, że celem tej funkcji jest poznanie konsekwencji prawnych, jakie mogą być zastosowane wobec osób w związku z uporczywym łamaniem przepisów prawa i wytycznych standardów [por. Dębowska-Sołtyk, Sołtyk, 2012, s. 52–53].

4. Regionalna Komisja Orzekająca w Kielcach w procesie ulepszenia gospodarki finansowej JST województwa świętokrzyskiego

Regionalne Komisje Orzekające są zaliczane do jednego z kilku rodzajów komisji uprawnionych do orzekania w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Szczegółowe kompetencje tej komisji zostały określone w ustawie z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, a także w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 lipca 2005 r. w sprawie działania organów orzekających o naruszenie dyscypliny finansów publicznych oraz organów właściwych do wypełniania funkcji oskarżyciela. Zasadą RKO jest to, że orzeka wyłącznie zgodnie z terytorialnym zasięgiem działania Regionalnej Izby Obrachunkowej. W obecnym stanie prawnym RKO orzeka m.in. w zakresie jednostek samorządu terytorialnego, ich związków i stowarzyszeń.

Jednym z wyznaczników pozwalających określić legalność zarządzania gospodarką finansową JST województwa świętokrzyskiego jest liczba wniosków o ukaranie, skierowanych przez rzecznika dyscypliny finansów publicznych do Komisji Orzekającej.

W analizowanym okresie największa liczba wniosków wpłynęła do RKO Kielce w 2011 r. (111 wniosków), co stanowiło 7,5% ogółem wszystkich wniosków w Polsce. Najmniejsza liczba (19 wniosków) miała miejsce w 2015 r.

Odstąpienie od wymierzenia kary jest instytucją bardzo często stosowaną w praktyce orzeczniczej organów orzekających w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych [Bożek, 2015, s. 69–72]. Szczegółowa analiza problemu pozwala potwierdzić pogląd o zbyt liberalnym podejmowaniu orzeczeń przez komisję orzekającą o odstąpieniu od wymierzenia kary. W województwie świętokrzyskim najwięcej decyzji o odstąpieniu od wymierzenia kary RKO podjęła w 2012 r. (35 orzeczeń) i równie dużo w 2014 r. (30 orzeczeń). Na przestrzeni badanego okresu Komisja w Kielcach wydała łącznie 115 orzeczeń o odstąpieniu od wymierzenia kary.

Przepisy ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych stwarzają członkom komisji orzekających legalną możliwość, ale tylko w wyjątkowych sytuacjach, do zastosowania dobrodziejstwa polegającego na złagodzeniu wnioskowanej przez oskarżyciela kary.

Na przestrzeni analizowanego okresu w RKO Kielce łącznie wydanych zostało 48 orzeczeń w sprawie o uniewinnienie. Są to wyłącznie decyzje członków Komisji, uzasadnione najczęściej znikomą szkodliwością zarzucanego czynu. Liczba tych orzeczeń w RKO Kielce znacząco nie odbiega od podobnych werdyktów w Polsce.

Na obszarze działania RKO Kielce największą liczbę ujawnionych dysfunkcji (tj. reakcji wbrew przepisom prawa lub zaniechań optymalnego gospodarowania środkami publicznymi, wypełniających przesłanki naruszenia dyscypliny finansów publicznych) można zaklasyfikować do trzech najczęściej przypisywanych czynów. Uznać trzeba, że najbardziej popularną nieprawidłowością stwarzającą podstawę do przypisania naruszeń dyscypliny są nieprawidłowości z obszaru sprawozdawczości budżetowej (85 czynów).

Niemale problemy zostały ujawnione w procesie obejmującym konfrontację aktywów i pasywów z danymi zarejestrowanymi w księgach rachunkowych na dzień bilansowy. Z danych wynika, że liczba czynów dotyczących zaniechania, przeprowadzenia lub rozliczenia inwentaryzacji wbrew wymogom ustawy o rachunkowości jest równie wysoka, bowiem wynosi 71 czynów. W dalszej kolejności kierowane wnioski o ukaranie obwinionych były uzasadniane nieprawidłowościami z obszaru dotacji budżetowych. Łącznie tego rodzaju czynów stwierdzono 49.

Należy podkreślić, że w okresie od 2012 r. do 2015 r. liczba czynów sformułowanych we wnioskach kierowanych do Komisji Orzekającej zmalała o 37%. Może to prawdopodobnie świadczyć o poprawie respektowania przez pracowników JST przepisów prawa przy wypełnianiu obowiązków służbowych, a także o wzroście świadomości w kontekście ponoszenia odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów.

Szczegółowe dane informujące o czynach skierowanych przez oskarżyciela do RKO Kielce przedstawia tab. 1.

W celu uwypuklenia aktywności RKO Kielce w dążeniu do poprawy zarządzania środkami publicznymi autor postanowił przeprowadzić analizę w przedmiocie wydawanych orzeczeń o ukaraniu obwinionego. Na przestrzeni badanego okresu Komisja Orzekająca wydała łącznie 73 orzeczenia o ukaraniu. Należy podkreślić, że w tym samym czasie RKO Kielce wydało aż 115 orzeczeń o odstąpieniu od

Tab. 1. Czyny naruszenia dyscypliny finansów skierowane do RKO Kielce

Przypisanie czynów za ndfp z poszczególnych art. ustawy	Czyny stanowiące naruszenie dyscypliny finansów skierowane do RKO Kielce			
	2012	2013	2014	2015
Art. 5 ust. 1 pkt 1 i 2	7	2	2	1
Art. 5 ust. 1 pkt 3	3	–	5	–
Art. 6	6	2	–	–
Art. 7	–	–	–	–
Art. 8	21	13	4	4
Art. 9	15	14	9	11
Art. 10	–	1	–	–
Art. 11	29	21	5	15
Art. 12	–	–	–	–
Art. 13 pkt 1, 2, 3, 4, 5, 9	–	–	–	–
Art. 13 pkt 6, 7, 8	–	–	–	–
Art. 14	19	9	5	8
Art. 15	13	7	5	9
Art. 16	2	5	1	4
Art. 17 ust. 1	5	4	1	–
Art. 17 ust. 1b	12	7	2	3
Art. 17 ust. 1c	3	4	–	2
Art. 17 ust. 2	4	1	–	–
Art. 17 ust. 3	–	–	–	–
Art. 17 ust. 4	2	1	–	–
Art. 17 ust. 5	–	–	–	–
Art. 17 ust. 6	11	3	–	1
Art. 17a	–	–	–	–
Art. 18 pkt 1	34	21	9	7
Art. 18 pkt 2	42	17	15	11
Art. 18a	–	–	–	–
Art. 18b	–	–	4	6
Art. 18c	–	–	–	–
Razem	219	132	67	82

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [Sprawozdania GKO za lata 2011–2015].

wymierzenia kary, co stanowi 35% ogółem złożonych do tej Komisji wniosków o ukaranie. Najczęściej wymierzaną karą była jednak najłagodniejsza z całej systematyki kara upomnienia. Dane informujące o orzeczonych karach przez RKO Kielce przedstawia tab. 2.

Tab. 2. Kary orzeczone przez RKO Kielce w okresie 2011–2015

Orzeczenia wydane przez RKO w Kielcach					
Ukarano ogółem, z tego:	2011	2012	2013	2014	2015
– karą upomnienia	27	11	14	11	10
– karą nagany	25	8	11	10	7
– karą pieniężną	2	3	2	1	2
– karą przewidzianą w art. 31 ust. 1 pkt 4 u.n.d.f.p.	–	–	–	–	–
	–	–	1	–	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [Sprawozdania GKO za lata 2011–2015].

Podsumowanie

Działalność RKO w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych wpisuje się w nurt systemu ochrony racjonalnego gospodarowania środkami publicznymi. Z jednej strony istota komisji orzekających jest wyrazem skuteczności działań kontrolnych uprawnionych do tego organów i instytucji, zaś z drugiej jest źródłem bogatego orzecznictwa wskazującego na właściwe rozpoznanie i rozumienie przepisów dotyczących zarządzania środkami publicznymi, odnosząc się nie tylko do legalności, ale też do skutków określonych działań lub zaniechań dla finansów publicznych [Winiarz, 2011, s. 349].

Orzeczenia komisji mogą stanowić trwałą fundament informacyjno-analityczny przy podejmowaniu przez decydentów różnego rodzaju decyzji zarządczych. Dorobek komisji orzekających powinien być na bieżąco wykorzystywany do projektowania poszczególnych segmentów tworzących skuteczne i adekwatne mechanizmy kontroli składające się na system kontroli zarządczej.

Bibliografia

- Bożek W., *Odstąpienie od wymierzenia kary oraz efektywność kar w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych*, „Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu” 2015, nr 2(3).
- Chojna-Duch E., *Polskie prawo finansowe. Finanse publiczne*, LexisNexis, Warszawa 2003.
- Dębowska-Sołtyk M., Sołtyk P., *Kary za naruszenie dyscypliny finansów publicznych jako skutek dysfunkcji gospodarowania środkami publicznymi*, „Finanse Komunalne” 2012, nr 5.
- Dunaj B. (red.), *Słownik współczesnego języka polskiego*, Wilga, Warszawa 2000.
- Gajl N., *Gospodarka budżetowa w świetle prawa porównawczego*, PWN, Warszawa 1993.
- Lipiec-Warzecha L., *Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych – Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2012.
- Orzeczenie GKO z dnia 2 września 2010 r., BDF1/4900/46/52/RN-18/10/1322.
- Orzeczenie RKO z dnia 25 października 2011 r., RKO/25/10/11/RKO-1/09, „Biuletyn NDFP” 2012, nr 1, poz. 10.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 lipca 2005 r. w sprawie działania organów orzekających w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych oraz organów właściwych do wypełniania funkcji oskarżyciela (Dz.U. 2013, poz. 930).
- Sołtyk P., *Wniosek o ukaranie*, [w:] W. Misiąg (red.), *Ustawa o finansach publicznych. Ustawa o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2017.
- Sprawozdania GKO za lata 2011–2015.
- Surówka K., Winiarz M., *Dyscyplina finansów publicznych jako narzędzie ochrony zasad dysponowania środkami publicznymi w JST*, [w:] K. Piotrowska-Marczak, K. Kietlińska (red.), *Harmonizacja finansów publicznych w skali narodowej i europejskiej*, Difin, Warszawa 2007.
- Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (t.j. Dz.U. 2013., poz. 168 z późn. zm).
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz.U. 2016 r., poz. 1870).
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 240, poz. 1429).

- Walczak P., *Odpowiedzialność w ramach dyscypliny finansów publicznych i kontroli zarządczej*, [w:] J. Borkowska (red.), *Odpowiedzialność urzędnika administracji publicznej*, C.H. Beck, Warszawa 2012.
- Winiarz M., *Ochrona prawidłowości gospodarowania środkami publicznymi w samorządzie na przykładzie Regionalnej Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych przy Regionalnej Izbie Obrachunkowej w Krakowie*, „Zeszyt Naukowy PTN w Krakowie” 2011, nr 10.
- Ziółkowska W., *Finanse publiczne. Teoria i zastosowanie*, Wydawnictwo WSB, Poznań 2012.

Penalties Related to Cases of Violation of Public Finance Discipline as an Instrument of Improving Management of the Funds of Local Government Unit (on the Example of the Regional Audit Chamber in Kielce)

The author has attempted to present the role of the Regional Trial Commission in cases of violation of public finance discipline at the Regional Audit Chamber in Kielce in improving the functioning of financial management of local government units of the Świętokrzyskie Province. The article presents selected issues connected with the system of public finance discipline with particular emphasis on the conceptual, subjective public finance discipline scope, and general characteristics of the penalties that adjudicating committees can dispense with respect to persons who persist in breaching the law, distorting the organization of public finance.

Kary związane z naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jako instrument optymalizacji procesów gospodarowania środkami pieniężnymi samorządu terytorialnego (na przykładzie RIO w Kielcach)

Autor podjął próbę przedstawienia roli Regionalnej Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych przy Regionalnej Izbie Obrachunkowej w Kielcach w usprawnieniu działania gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego województwa świętokrzyskiego. W artykule zaprezentowano wybrane zagadnienia z systemu dyscypliny finansów publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem zakresu pojęciowego, podmiotowego dyscypliny finansów publicznych oraz ogólnej charakterystyki kar, które komisje orzekające mogą wymierzać w stosunku do osób uporczywie ignorujących przepisy prawa, zaburzając ład finansów publicznych.